

نقل از کتاب شاهد صادق

(بقیه از شماره قبل)

۵۹۷

غیاث الدین غوری نساپور بکشود و شاه سنجان رکن الدین محمودخوانی و ابوالفرج بن جوزی و شیخ نظامی گنجوی درگذشتند.

۵۹۸

ظهیر الدین قاریابی و رضی الدین نساپوری و شرف الدین شفروه اصفهانی وفات یافتند.

۵۹۹

سلطان غیاث الدین غوری درگذشت و برادرش شهاب الدین سلطنت نشست و چنگیز خان بر اونگ خان ظافر یافته مستقل گشت و ابوالفرج حرانی جنبلی و علم الدین شاتانی و برهان الدین حنفی و ابوعبدالله مغربی صوفی درگذشتند.

۶۰۰

رکن الدین طاوسی و ابوالفتح عجلی و جمال الدین محمد عبدالرزاق اصفهانی درگذشتند.

۶۰۱

سیف الدین بن آمدی و شمیم حلّی نحوی وفات یافتند و سلطان شهاب الدین غوری بر خراسان دست یافت و لشکر بخوارزم کشید و بی جنگ منهزم بازگشت.

۶۰۲

ضیاء الدین حرانی درگذشت و سلیمان شاه سلجوقی صاحب روم فوت کرد و یسرش عزالدین قلیچ ارسلان بحکومت نشست و سلطان شهاب الدین غوری صاحب غزنه بدست فدائی هندی شهید شد و برادر زاده اش غیاث الدین محمود در غور و تاج الدین یلدوز در غزنین و ناصر الدین قباچه در ملتان و قطب الدین آییک در دهلی سلطنت نشستند و اردشیر بن حسن باوندی صاحب مازندران درگذشت و محمد بختیار خلجی صاحب بنگاله قتل رسید و محمد شیران خلجی حکومت یافت.

۶۰۳

غیاث الدین صاحب غور خطبه بنام سلطان محمد خوارزمشاه خواند و خراسان بخوارزمشاه رسید و قیس الدین قطریلی و صابن الدین ماکسینی درگذشتند.

۶۰۴

ملك عادل ابوبکر بن ایوب صاحب مصر اخلاط و مفاقرین بکشود و رشید الدین عتیقی درگذشت.

۶۰۵

شمس الملوك اردشیر باوندی صاحب مازندران درگذشت و دولت فرقه دوم از باوند سیری گشت.

۶۰۶

سیاه خوارزمشاه بازنندگان شدند و خطبه بنام او خواندند و خوارزمشاه با تاینکو طراز سهدار قراخطای مصاف داده ظفر یافت و در این سال امام فخر رازی و شیخ روز بهان بقلی و ابوالحسن کردویه و مجدالدین ابن اثیر جزیری و اسمعین خطیر مماتی درگذشتند.

۶۰۷

قطب‌الدین آبیگ صاحب دهلی در گذشت و پسرش آرام شاه حکومت رسیده مغلوع گشت و شمس‌الدین ایلتمش سلطنت نشست و اتابک ابوبکر صاحب آذربایجان درگذشت و اتابک اوزبک‌والی شد و ابوحفص بن طبرز دمحدث وفات یافت ..

۶۰۸

کیخسرو سلجوقی صاحب روم با والی قسطنطنیه و سیاه فرنگ مصاف داده بقتل رسید و پسرش عزالدین کیکاوس حاکم شد و ابن سناء الملک مصری درگذشت.

۶۰۹

سلطان محمد خوارزمشاه جلال‌الدین غوری والی بامیان را بکشت و دولت ملوک بامیان سیری گشت و احمد شاطبی وفات یافت.

۶۱۰

جزولی نحوی و ابن خروف نحوی و برهان‌الدین مطرزی و ناصر مطرزی و ظهیرالدوله موصلی درگذشتند.

۶۱۱

جلال‌الدین نو مسلمان صاحب الموت و اتابک اوزبک صاحب آذربایجان با اتفاق یکدیگر با ناصرالدین منگلی صاحب عراق عجم مصاف دادند و او را بکشتند و درین سال ابوالحسن سایح موصلی هروی و ابن تیمه حرانی درگذشتند.

۶۱۲

تاج‌الدین یلدوز صاحب غزنین بدست شمس‌الدین ایلتمش صاحب دهلی اسیر شد و بقتل رسید و ابن صباغ صوفی و مبارک‌بن دهان واسطی و ابوالدر یاقوت رومی درگذشتند.

۶۱۳

سلطان محمد خوارزمشاه غزنین بکشود و تاج‌الدین کندری نحوی و قیس‌الدین شافعی درگذشتند

۶۱۴

اتابک سعد زنگی صاحب فارس در حدود ری با سلطان محمد خوارزم شاه مصاف داده اسیر گشت و بفرمان او دیگر بار حکومت فارس رسید و رکن‌الدین عمید سمرقندی و اثیرالدین اومانی شاعر درگذشتند.

۶۱۵

سلطان محمد خوارزمشاه قصد بغداد کرد و از سیاه برق و سرما مهزوم بازگشت و ملک عادل

ابوبکر بن ایوب صاحب مصر و شام و یمن و جزیره و اخلاط درگذشت و بعد از او پسرش ملک کامل بر مصر و پسر دیگرش ملک معظم بر دمشق و پسر دیگرش ملک اشرف بر جزیره و اخلاط و ملک مسعود بر یمن مستولی گشتند و ملک قاهر صاحب موصل درگذشت و بدرالدین لؤلؤ از غلامان آن دودمان حکومت رسید و دولت اتابکان موصل سیری گشت و در این سال قطب الدین حیدر ترکستانی و زینب جرجانه عمده درگذشتند.

۶۱۶

محب الدین ابوالقاء عکبری و جمال الدین مالکی و بدر الدین شیرازی درگذشتند.

۶۱۷

چنگیز خان بملکت خوارزمشاه حمله نمود و خوارزمشاه بجزیره آسکون رفته درگذشت و پسرش جلال الدین منکبرنی بگزین شافت و شیخ فریدالدین عطار و شیخ نجم الدین کبری و شیخ مجدالدین بشادای شهادت یافتند.

۶۱۸

قطب الدین حیدر توفی که حیدریان باو منسوبند درگذشت و چنگیزخان قصد غزنین کرد و آل ایوب ملوک شام با فرنگیان که قصد بلاد اسلام داشتند رزم کرده ظفر یافتند.

۶۱۹

جلال الدین منکبرنی از غزنه بکنار آب سند برفت و آنجا با چنگیزخان رزم کرد و منہزم بهند گریخت و چنگیز خان بلاد ایغور و کاشغر و ماوراءالنهر و بلخ را بجنتای خان داده بوطن اصلی بازگشت و جبه نویان از امرای او که بایران شتافته بود بپراغه و آذربایجان رسید و براق حاجب بکرمان دست یافت و او اول ملوک قراخطائی است که در آن دیار حکومت کردند و درین سال یونس شیبانی صوفی درگذشت.

۶۲۰

بابا کمال خجندی و ابن قدامه حنبلی درگذشتند.

۶۲۱

چنگیز خان بر آذربایجان استیلا یافت.

۶۲۲

ناصر عباسی درگذشت و پسرش الظاهر بالله خلافت یافت و اتابک اوزبک صاحب آذربایجان بالتجق ببرد و دولت اتابکان آذربایجان سیری گشت و مجدالملک افضلی و بهاء سنجاری درگذشتند.

۶۲۳

ظاهر عباسی درگذشت و پسرش مستنصر خلیفه شد و جوجی خان بن چنگیزخان صاحب دشت قبچاق درگذشت و پسرش باتوخان بحکومت نشست و عبدالکریم رافعی فوت شد.

۶۲۴

ملک معظم صاحب دمشق و قدس درگذشت و پسرش ملک ناصر بحکومت نشست و چنگیزخان

بالم دیگر رفت و شمس‌الدین ایلتمش ملتان و بنگاله بگشود و جلال‌الدین منکبرنی در حدود اصفهان با امیر تاینال سپهدار مغول رزم کرد و بهزیمت رفت و در آن واقعه علاءالدوله اتابک یزد شهادت یافت.

۶۳۵

سیاه مغول سیستان بگرفتند و شرف‌الدین چغینی در گذشت.

۶۳۶

ملك مسعود ایوبی صاحب یمن در گذشت و ملك منصور رسولی از امرای او حکومت نشست و او اول رسولی است از ملوک آن دیار و او کتای قا آن بن چنگیز خان بجای پدر سلطنت یافت و جرمافون نویانز ا بتسخیر عراق و آذربایجان فرستاد و کمال‌الدین اسماعیل شاعر اصفهانی و ابویعقوب یوسف سکاکی و یعقوب منجینی و شهاب‌الدین یاقوت حموی در گذشتند.

۶۳۷

جلال‌الدین منکبرنی اخلاط بگشود پس بملوک روم و شام مصادف داد و منهزم گشت و شرف‌الدین خلجی و جمال‌الدین ماهانی در گذشتند.

۶۳۸

جرمافون نویان بآذربایجان رسید و جلال‌الدین منکبرنی با او رزم کرد و نا پدید شد و دولت خوارزمشاهیان سیری گشت و زواری نحوی نماند.

۶۳۹

او کتای قاآن لشکر بغضا کشید و شمس‌الدین ایلتمش گویا بگشود.

۶۴۰

عزالدین بن اثیر جزیری و ابن عین شاعر در گذشتند و شمس‌الدین ایلتمش مالوه بگشود و جرمافون نویان قصد بغداد کرد و از شرف‌الدین اقبال خادم شرابی منهزم بازگشت و نجم‌الدین بن خیاباز در گذشت.

۶۴۱

شیخ شهاب‌الدین سهروردی و شرف‌الدین بن قارض مصری و ابوالعاس بن شداد و حسام‌الدین جاجرمی در گذشتند.

۶۴۲

او کتای قاآن پسر خود گیوک خان را بفتح بلغار و چرکس فرستاد شمس‌الدین ایلتمش صاحب دهلی برد و پسرش فیروز شاه و آنگاه خواهرش رضیه بسلطنت رسیدند و فرنگیان قرطبه از بلاد اندلس بگرفتند و در این سال خواجه محیی‌الدین چشتی و قطب‌الدین بختیار کاکلی و ابوالخطاب بن دحیه کلبی در گذشتند.

۶۴۳

علاء‌الدین کبچباد سلجوقی صاحب روم در گذشت و پسرش کیشرو حکومت یافت و ناصر حنبلی در گذشت.

۶۴۴

حسام الدوله اردشیر درمازندران خراج کرد و بگرفت و او اول فزقه بییم است از باوندیه و درین سال شیخ اوحدالدین حامد کرمانی و ابوالحسن شواء درگذشتند.

۶۴۶

ابوالعباس مالکی فوت شد.

۶۴۷

بهرام شاهین ایلتمش دردهلی سلطنت نشست و خواهر خود رضیه را مستأصل ساخت و ابوالبرکات ابن مستوفی و ضیاءالدین بن اثیر جزری درگذشتند.

۶۴۸

شیخ مجیب الدین اعرابی طائی اندلسی درگذشت.

۶۴۹

اوکتای قآن درگذشت و پسرش گیوک خان بحکومت نشست و بهرام شاه دهلوی بقتل رسید و برادرزاده اش مسعود شاه سلطنت یافت و شیخ کمال الدین موسی بن یونس و رفیع الدین لنبانی شاعر درگذشتند.

۶۵۰

مستنصر عباسی درگذشت و پسرش المعتصم بالله خلیفه شد و جغتای خان بهالم دیگرگرفت و نبیره اش قراهلاجوخان پادشاه شد.

۶۴۱

کیخسرو سلجوقی صاحب روم بابایجونویان سیه دار مغول رزم کرد و منهزم گشت و باج و خراج بپذیرفت و سلطان بلیکی و کریمه زبیریه محمده درگذشتند.

۶۴۲

کیخسرو رومی فوت شد و پسرش سلیمان شاه حاکم و مطیع مغول گشت و بهمد هلاکوخان معین الدین یروانه کاشی بموجب فرمان صاحب اختیار او بود و درین سال شیخ رضی الدین علی لالا و نفیس حموی درگذشتند.

۶۴۳

عراهلاجوخان فرمان گیوک خان مغزول و یسومنگون جغتای خان منصوب گشت و شمس الدین کرت که اول ملوک کرتست بحکومت هرات و غور یافت و معین الدین اطاعت مغول کرد و اسدی و محب الدین بن نجار و ابن صلاح بصری و علم الدین سخاوی درگذشتند.

۶۴۴

گیوک خان برد و منگو قآن پادشاه شد و ناصر الدین محمود بن ایلتمش حاکم مهراته دهلوی بگرفت و مسعود شاه را حبس فرمود.

۶۴۵

ناصر الدین دهلوی ملک بلبن را الغ خان لقب نهاد و حکومت ملتان داد و شمس تبریزی و شاهنور اشهری نیشابوری درگذشتند.

۶۴۶

شیخ ابن حاجب نحوی و ضیاءالدین مالمی معروف بابن یطار در گذشتند .

۶۴۷

فرنگیان دیماط بگرفتند .

۶۴۸

ملك معظم ایوبی صاحب مصر و شام بردست غلامان بقتل رسید و نام سلطنت بلك اشرف رسید .

۶۴۹

یسو منگو صاحب الوس جغتای در گذشت و دیگر بار قراولاجو خان سلطنت یافت .

۶۵۰

شیخ سعدالدین حموی و ابوالفضل صفانی در گذشتند .

۶۵۱

هولاکوخان بفرمان برادرش منگو قاآن روی بایران نهاد و قراولاجو خان برد و پسرش مبارکشاه والی شد و مسلمان گشت و ابوالفیث بن جمیل بمر و در گذشت .

۶۵۲

ملك معز از غلامان آل ایوب بر مصر و شام مستولی گشت و او اول چرا که آن دیار است و درین سال سیف الدین اسفرنگ شاعر در گذشت .

۶۵۳

باتوخان صاحب دشت در گذشت و برادرش برکه خان حاکم شد و شیخ سیف الدین باخرزی و نجیب الدین جربادقانی وفات یافتند .

۶۵۴

خورشاه ملعد صاحب الموت نزد هولاکوخان رفت و دولت اسماعیلیه الموت سپری گشت و شیخ نجم الدین دایه رازی و عبدالله رازی صوفی و ابوالحسن شاذلی در گذشتند .

۶۵۵

منکوقاآن در گذشت و برادرش قوبلاقاآن والی شد و ملك معز صاحب مصر و شام متوفی گشت و عزالدین مدائنی و نجم الدین فرضی و شرف الدین نحوی در گذشتند .

۶۵۶

هولاکوخان بغداد بگرفت و مستعصم عباسی را بدست آورد و دولت خلفای بغداد سپری گشت و شیخ بهاء الدین زکریاء مولتانى و مؤید الدین بن علقمی وزیر بغداد در گذشتند .

۶۵۷

قیدو خان نبیره اوکتای قاآن بامداد برکه خان صاحب دشت قبچاق بر بلاد ایغور استیلا یافت هولاکوخان شام بگشود و بازگشت ، ملك مظفر قدوز باکتو بوقانویان داماد هلاکوخان که در شام مانده بود رزم کرد و ظفر یافت و او را بگشت .

۶۵۸

ملك مظفر قدوز بتل رسيد و ملك ظاهر بند قدار بسلطنت رسيد و التوبن پايدار بن جنتای خان در ماوراءالنهر سلطنت یافت و ابو عبدالله خزاعي درگذشت .

۶۵۹

ملك ظاهر بند قدار احمد بن عباسی را در مصر بخلافت نشاند و او اول خلفای عباسی است که بمصر خلافت کردند و درین سال شیخ فریدالدین شکر گنج قدس سره درگذشت .

۶۶۰

ابن عبدالسلام دمشقی فوت شد .

۶۶۱

اباخان بن هولاکو خان بفرمان پدر از راه دربند بدشت قیچاق رفت و از برکه خان منهزم بازگشت و شیخ القراء و قاسم نحوی و سلیمان بن خلیل عسقلانی و فضل الله تورانیشتی درگذشتند .

۶۶۲

التو صاحب الوس جنتای برود و دیگر بار مبارکشاه سلطنت یافت .

۶۶۳

هولاکو خان درگذشت و پسرش اباخان پادشاه شد و براق خان بحکم قوبلاقا آن در اولوس جنتای سلطنت یافت و مبارکشاه ملازم او گشت .

۶۶۴

ناصرالدین محمود دهلوی درگذشت و سلطان غیاثالدین بلبن که از امرای او بود والفرخ خان لقب داشت پادشاه شد و برکه خان صاحب دشت قیچاق برود و پسرش منگو تیمور حاکم گشت ،

۶۶۵

تاج الدین بن قسطلانی و نجم الدین عبدالغفار قزوینی درگذشتند .

۶۶۶

ابو شامه دمشقی درگذشت .

۶۶۷

افضل الدین کاشی درگذشت .

۶۶۸

اباخان و براق خان در حدود هرات رزم کردند و اباخان ظفر یافت و عبدالحق مرینی که اول ملوک آل مرین است بمغرب خروج کرد و ابوالعلاء ادیس موحدی را بیکشت و بسلطنت نشست و دولت موحدین سیری گشت .

۶۶۹

نیکی اقول بفرمان قیدو خان در ماوراءالنهر حکومت یافت و براق خان مسموم گشت و جمال الدین احمد حورمانی و عبدالحق مرسی درگذشتند .

۶۷۰

صلاح‌الدین زرکوب و حسن صفای درگذشتند.

۶۷۱

نیکی اغول صاحب‌الوس جغتای بقتل رسید و توقیمورخان حکومت یافت و محمود قلهاتی که فرمان‌اتابک فارس حاکم‌هرموز بود خروج کرد و او را بکشت و پهرموز مستولی گشت و او اول ملوک هرموز است و درین سال اثیرالدین ابهری درگذشت.

۶۷۲

مولانا جلال‌الدین محمد بلخی معروف ببولوی رومی و خواجه نصیرالدین طوسی و مؤیدبن فلانسی و امامی هروی شاعر درگذشتند.

۶۷۳

اتابک یوسف‌شاه دزیزد بحکومت نشست و او آخرین اتابکان یرد است.

۶۷۴

محمود زنجانی درگذشت.

۶۷۵

شیخ صدرالدین قونیوی و نجم‌الدین عمرکاتبی درگذشتند و اباقاخان بروم رفت و معین‌الدین پروانه را بکشت و توقیمورخان صاحب‌الوس جغتای فوت شد و دواچین خان فرمان‌قبوخان بحکومت رسید.

۶۷۶

شیخ‌الاسلام محیی‌الدین نووی درگذشت و ملک ظاهریندقدار صاحب مصر و شام وفات یافت و در اواخر همان سال ملک منصور سیف‌الدین قلاون الی بحکومت رسید و محمدبن قرامان از امرای روم مجبولی را غیاث‌الدین سیارش سلجوقی نام کرده برقوبه و بعضی از بلاد روم استیلا یافت و باسیاه مغول محاربات کرد و او اول ملوک قرامان است.

۶۷۷

ملک منصور قلاون باسیاه اباقاخان در ایبستان مصاف داد و ظفر یافت و نجم‌الدین دمشقی معروف بابن اسرائیل درگذشت.

۶۷۸

شیخ نجیب‌الدین علی‌بن یزغش شیرازی وفات یافت.

۶۷۹

ابوالقاسم نجیب‌الدین حلی شیعی درگذشت و سیف‌الدین قلاون بامنکو تیمورین هولاکو خان در حدود حمص رزم کرد و ظفر یافت.

۶۸۰

اباقاخان بررد و احمدخان بسعی شمس‌الدین صاحب دیوان پادشاه و مسلمان گشت و ایش خاتون ملکه فارس درگذشت و دولت اتابکان فارس سیری گشت و موفق‌الدین کواشی وفات یافت.

۶۸۱

قاضی القضاة ابن خلکان مصری و عبدالسلام مالکی و عبدالرحمن خثعمی و شیخ عبدالله حریمی درگذشتند .

۶۸۲

ابوعبدالله بلینی درگذشت .

۶۸۳

احمد خان بقتل رسید و ارغون خان بن اباقاخان پادشاه شد و ناصرالدین اسکندرانی و ابن صائغ دمشقی درگذشتند .

۶۸۴

خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان فرمان ارغون خان شهادت یافت و برهان الدین حنفی و ابن شداد حلبی و شرف الدین اخیمی درگذشتند .

۶۸۵

سلطان بلین صاحب دهلی درگذشت و پسرش بغراخان در بتکاله و نیره اش کیتباد در دهلی سلطنت نشستند و جمال الدین مالکی فوت شد .

۶۸۶

رضی الدین استرآبادی نحوی و اوحدالدین ملتانی و قطب الدین بن قسطلانی درگذشتند .

۶۸۷

علاءالدین کیتباد صاحب دهلی درگذشت و جلال الدین فیروزشاه خلجی که عارض بود و شایسته خان لقب داشت حکومت نشست و شیخ یاسین مغربی و ابراهیم بن معضاد جعفری درگذشتند .

۶۸۸

شمان ارطغرل که اول ملوک عثمانیه است از ملوک روم بر قراحصار مستولی گشت و ملک منصور قلاون طرابلس را از فرنگیان انتزاع نمود . علاءالدین بن نفیس دمشقی صاحب موجز در طب و ابوالعباس مصری درگذشتند .

۶۸۹

ملک منصور قلاون فوت شد و پسرش ملک اشرف در مصر و شام سلطنت رسید .

۶۹۰

قوبلاقاآن درگذشت و نیره اش تیمور قاآن جانشین گشت و ارغون خان بهالم دیگر رفت و کیخاتوخان حکومت نشست و سعدالدوله یهود بقتل رسید و ملک اشرف صاحب مصر و شام عکا را از فرنگیان انتزاع نمود و عینف الدین ابن عجیل تلمسانی و تاج الدین نزاری درگذشتند .

۶۹۱

سلطان جلال الدین خلجی بر سیاه منول که قصد هندوستان داشتند ظفر یافت و شیخ سعدی شیرازی درگذشت .